

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

**Faktory ovlivňující průběh praxe studujících studijního
oboru Porodní asistentka**

Martina Hrabinová

Bakalářská práce

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina Hrabinová**
Osobní číslo: **Z09102**
Studijní program: **B5341 Ošetrovatelství**
Studijní obor: **Porodní asistentka**
Název tématu: **Faktory ovlivňující průběh odborné praxe studujících studijního oboru Porodní asistentka**
Zadávací katedra: **Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Sběr informací a studium literatury.
2. Stanovení cílů práce.
3. Stanovení výzkumných otázek.
4. Konzultace vybrané metodiky výzkumu s vedoucím práce.
5. Realizace výzkumu.
6. Analýza a interpretace získaných výsledků.
7. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah grafických prací: dle doporučení vedoucího
Rozsah pracovní zprávy: 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

1. DAŘÍLEK, P.; KUSÁK, P. Pedagogická psychologie. 1. vyd. Olomouc : UPOL, 2001. ISBN 80-7067-789-9.
2. JUŘENÍKOVÁ, P. Zásady edukace v ošetrovatelské praxi. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. ISBN 978-80247-2171-2.
3. PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. 2. přeprac. vyd. Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-631-4.
4. ROZSYPALOVÁ, M.; ČECHOVÁ, V. Obecná psychologie. 1. vyd. Brno : IDVZP, 2001. ISBN 978-80-701-3343-9.
5. VENGLÁŘOVÁ, M. a kol. Sestry v nouzi : Syndrom vyhoření, lobbying, bossing. 1. vyd. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3174-2.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Markéta Moravcová**
Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce

Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2011**
Termín odevzdání bakalářské práce: **16. července 2012**

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.
děkan

L.S.

Mgr. Markéta Moravcová
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 29. února 2012

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují autorská práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice oprávněna má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 1. 6. 2012

.....

Martina Hrabínová

Poděkování:

Mé poděkování patří vedoucí bakalářské práce Mgr. Markétě Moravcové, za odborné vedení a užitečné připomínky, které mi věnovala v průběhu psaní mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala celé své rodině za velkou dávku podpory během studia.

SOUHRN

Tématem bakalářské práce jsou faktory ovlivňující průběh praxe studujících studijního oboru Porodní asistentka. Těmito faktory se zabývá jak teoretická, tak i praktická část práce. Ve výzkumné části jsou pomocí dotazníkového šetření zjišťovány faktory, které zásadně ovlivňují studenty studijního oboru Porodní asistentka na odborné praxi. Práce rovněž obsahuje návrh doporučení na odstranění nejčastějších a nejvýraznějších nedostatků vyskytujících se během odborné praxe studentů.

KLÍČOVÁ SLOVA

bakalářské studium, mentor, odborná praxe, porodní asistentka, student

TITLE

The Factors influencing the course of professional practice of the Midwife students

ABSTRACT

This Bachelor Thesis deals with the factors which influence the process of the working experience of the Midwife academical programme students. These factors are considered both, in the Theoretical as well as the Practical part of this Bachelor Thesis. The Theoretical part of the Bachelor Thesis includes the question reports method. The main aim of the questionnaires were to reveal the factors that mostly influence the students of the Midwife academic programme. The Bachelor Thesis also suggests a few reccomendations how to precede the frequent and the most significant mistakes that occure during the working experience of the Midwife students.

KEY WORDS

bachelor study, mentor, practical training, midwife, student

Obsah

Úvod.....	9
Cíl práce	10
I Teoretická část	11
1 Vymezení profese porodní asistentky.....	11
1.1 Mezinárodní definice porodní asistentky	11
1.2 Kompetence porodní asistentky.....	12
2 Požadavky na studijní program Porodní asistence.....	14
2.1 Vyhláška MZ ČR č. 129/2010 Sb.....	14
2.2 Bakalářský obor Porodní asistentka	14
2.2.1 Vzdělávací a profesní cíle studijního oboru Porodní asistentka	15
2.2.2 Náplň oboru Porodní asistentka	15
2.2.3 Předmět Odborná praxe.....	15
3 Vybrané faktory ovlivňující průběh odborné praxe.....	17
3.1 Faktory působící ve vyučování.....	17
3.2 Student a jeho osobnost	17
3.2.1 Pojem osobnost	17
3.2.2 Povahové rysy	18
3.2.3 Motivace ve vzdělávacím procesu	19
3.3 Osobnost porodní asistentky.....	19
3.4 Mentor, mentoring	20
3.5 Interpersonální vztahy	21
3.5.1 Devalvace a evalvace	21
3.5.2 Týmová spolupráce	22
3.6 Konfliktní situace	22

3.7	Zátěžové situace na odborné praxi	23
3.7.1	Pojem stres	23
II	Výzkumná část	24
4	Metodika výzkumu	24
4.1	Výzkumné otázky	24
4.2	Charakteristika výzkumného vzorku	25
4.3	Zpracování získaných dat a jejich vyhodnocení.....	25
5	Analýza a zhodnocení dat.....	26
6	Diskuze	38
	Závěr.....	41
	Seznam bibliografických citací	42
	Seznam zkratk	44
	Seznam tabulek.....	45
	Seznam obrázků	45
	Seznam příloh	45

Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám vybranými faktory, které ovlivňují studentky oboru Porodní asistentka na jejich odborné praxi. Tato praxe je povinnou součástí studia a je velmi důležitá, protože jejím hlavním cílem je praktická příprava studentů pro výkon budoucí profese.

Předmět Odborná praxe převádí teoretické znalosti do reality a přibližuje studentům oboru Porodní asistentka jejich budoucí povolání. To, co se během praxe studenti naučí a zažijí, ovlivní jejich osobnost a postoj k vykonávané práci. Tato bakalářská práce se zaměřuje na faktory, které průběh samotné praxe ovlivňují.

Proto, aby byli studenti nejlépe připraveni pro budoucí výkon svého povolání, je nutné tyto faktory nejprve poznat a dále s nimi pracovat. V zájmu každé univerzity i vyučujících by mělo být pozitivní faktory rozvíjet a naopak negativní faktory potlačit. Studentům by měly být vytvořeny takové podmínky, aby se cítili co nejlépe a odváděli tak ty nejlepší výsledky.

Tato práce slouží k tomu, aby tyto faktory byly objektivně zhodnoceny a na závěr vznikla doporučení, která pomohou rozvíjet pozitivní postoj k odborné praxi a odstraní negativní vlivy působící na studenty na odborné praxi. Jen spokojený student, může podávat ty nejlepší výkony nejen na své praxi, ale i v roli zdravotnického pracovníka.

Cíl práce

Teoretický cíl: Zpracovat problematiku faktorů, které ovlivňují průběh odborné praxe u vybraného vzorku respondentek - studentek oboru Porodní asistentka.

Praktický cíl: Analyzovat, jaké faktory ovlivňují průběh odborné praxe studentek oboru Porodní asistentka.

Další cíle:

- zjistit spokojenost studentek s jejich odbornou praxí,
- zjistit, s jakými problémy se studentky potýkají při své odborné praxi,
- zjistit, které osoby ovlivňují studentky na odborné praxi,
- zjistit, jak jsou studentky motivovány.

I Teoretická část

1 Vymezení profese porodní asistentky

Porodní asistentka je odborník na fyziologické těhotenství a porod. Využívá spíše sociální než medicínský model péče o těhotné a rodící ženy, preferuje použití všech možných přirozených prostředků k nápravě možné nepravidelnosti (Štomerová a kol., 2010).

1.1 Mezinárodní definice porodní asistentky

Mezinárodní definice porodní asistentky byla vytvořena Mezinárodní konfederací porodních asistentek (ICM) a Mezinárodní federací gynekologů a porodníků (FIGO). Tato definice byla schválena na zasedání rady Mezinárodního výboru porodních asistentek dne 19. července 2005 v australském městě Brisbane a nahrazuje definici porodní asistentky vytvořenou v roce 1972, která byla doplněna v roce 1990.

Aktualizovaná mezinárodní definice:

„Porodní asistentka je osoba, která byla řádně přijata do oficiálního vzdělávacího programu pro porodní asistentky uznávaného v dané zemi, která tento vzdělávací program úspěšně ukončila a získala tak požadovanou kvalifikaci a registraci pro výkon povolání porodní asistentky.

Porodní asistentka je uznávána jako plně zodpovědný zdravotnický pracovník, který pracuje jako partner ženy, poskytuje jí potřebnou podporu, péči a radu během těhotenství, porodu a v době poporodní, vede porod na svou vlastní zodpovědnost, poskytuje péči novorozencům a dětem v kojeneckém věku. Tato péče zahrnuje preventivní opatření, podporu normálního porodu, zjišťování komplikací u matky nebo dítěte, zprostředkování přístupu k lékařské péči nebo jiné vhodné pomoci a provedení nezbytných opatření při mimořádně naléhavé situaci.

Porodní asistentka má důležitou úlohu ve zdravotním poradenství a vzdělávání nejen žen, ale i v rámci jejich rodin a celých komunit. Tato práce by měla zahrnovat předporodní přípravu a přípravu k rodičovství a může být rozšířena i do oblasti zdraví žen, sexuálního nebo reprodukčního zdraví a péči o dítě.

Porodní asistentka může vykonávat svou profesi v jakémkoli prostředí, včetně domácího prostředí, ambulantních zdravotnických zařízení, nemocnic, klinik, nebo zdravotnických středisek.“¹

---

¹<http://www.internationalmidwives.org/Portals/5/Documentation/ICM%20Definition%20of%20the%20Midwife%202005.pdf> [cit. 2012-06-01]

1.2 Kompetence porodní asistentky

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky (dále jen MZ ČR) č. 55/2011 Sb. ze dne 14. března 2011, kterou se nahrazuje vyhláška č. 424/2004 Sb. a č. 401/2006 Sb., vymezuje činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.

§ 5 ustanovuje činnosti, které vykonává porodní asistentka. Ta poskytuje a zajišťuje bez odborného dohledu a bez odborné indikace prostřednictvím ošetrovatelského procesu základní a specializovanou péči ženám v průběhu těhotenství, porodu a v šestinedělí.

Porodní asistentka zejména:

- poskytuje informace o životosprávě v období těhotenství a laktace, přípravě na porod, ošetření novorozence a o antikoncepci, poskytuje rady v sociálních a právních otázkách (případně tuto pomoc zprostředkuje),
- navštěvuje těhotné ženy, šestinedělky a gynekologicky nemocné ženy, a sleduje jejich zdravotní stav,
- edukuje ženy v péči o novorozence, o kojení, předcházení jeho komplikacím,
- diagnostikuje těhotenství, provádí vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství, informuje o prevenci komplikací, rozpoznává možná rizika a v případě identifikace rizika předává ženu do péče lékaře,
- monitoruje stav plodu v děloze klinickými a technickými prostředky, rozpoznává u matky, plodu nebo novorozence příznaky patologií, které vyžadují zásah lékaře a pomáhá mu v případě zásahu (nepřítomnosti lékaře provádí neodkladná opatření),
- porodní asistentka připravuje ženu k porodu, pečuje o rodičku ve všech dobách porodních, má oprávnění vést fyziologický porod, a to včetně provedení nástřihu hráze,
- v neodkladných případech vede porod v poloze koncem pánevním (za neodkladný případ se považuje vyšetřovací či léčebný výkon nezbytný k záchraně života nebo zdraví),
- ošetřuje porodní a poporodní poranění, pečuje o ženu v období šestinedělí,
- zabezpečuje přejímání, kontrolu a uložení léčivých přípravků, manipulaci s nimi a zajišťuje jejich dostatečnou zásobu,

- zabezpečuje přejímání, kontrolu a uložení zdravotnických prostředků a prádla, manipulaci s nimi, zajišťuje jejich dezinfekci a sterilizaci a rovněž i jejich dostatečnou zásobu,
- poskytuje bez odborného dohledu a bez indikace prostřednictvím ošetrovatelského procesu péči novorozencům, provádí jejich první ošetření, a to zároveň včetně případného zahájení okamžité resuscitace,
- asistuje pod přímým vedením lékaře se specializovanou působností v oboru při gynekologických výkonech, při komplikovaném porodu, provádí instrumentaci při porodu císařským řezem (Vyhláška č. 55/2011 Sb.).

2 Požadavky na studijní program Porodní asistence

Od roku 2001 se budoucí porodní asistentky vzdělávají prostřednictvím tříletého bakalářského studia na Vysokých školách. Vzdělání porodních asistentek je od té doby poskytováno na jedné úrovni. Studijní program Porodní asistence se řídí platnými zákony a vyhláškami MZ ČR.

2.1 Vyhláška MZ ČR č. 129/2010 Sb.

Vyhláška MZ ČR č. 129/2010 Sb. ze dne 23. dubna 2010, kterou se mění vyhláška č. 39/2005 Sb., stanovuje minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. § 5 podrobně vymezuje minimální požadavky k získání odborné způsobilosti k výkonu povolání porodní asistentky.

Metodický pokyn k vyhlášce MZ ČR č. 129/2010 Sb. obsahuje:

- a) vzdělávací a profesní cíle studijního programu Porodní asistence,
- b) profil absolventa bakalářského oboru Porodní asistentka,
- c) podmínky kvalifikačního vzdělávání výše zmíněného oboru (Vyhláška č. 129/2010 Sb.).

2.2 Bakalářský obor Porodní asistentka

Bakalářský obor Porodní asistentka je tříleté bakalářské studium, které je určeno pro absolventy středních škol s maturitou. Tento obor lze studovat prezenčně i kombinovaně. V případě kombinované formy studia je požadováno středoškolské vzdělání v daném oboru, popřípadě předchozí praxe v oboru. Studium oboru Porodní asistentka je zakončeno státní závěrečnou zkouškou a udělením akademického titulu Bakalář (Bc.) (Bakalářské programy, 2011, [online]).

2.2.1 Vzdělávací a profesní cíle studijního oboru Porodní asistentka

Cílem studijního oboru Porodní asistentka je získat profesní kvalifikaci pro poskytování péče o individuální potřeby jednotlivců, rodin a komunit. Úspěšné ukončení studia dává absolventkám způsobilost k výkonu profese porodní asistentka a je oprávněna k výkonu samostatné i týmové odborné zdravotní péče v porodní asistenci a v ošetrovatelské péči na úseku gynekologie. Absolventka získává široký systémový základ v oboru Ošetrovatelství s možností získání dalších specializací v rámci celoživotního vzdělávání.

Vymezení výstupních znalostí a dovedností jednotlivých výchovně vzdělávacích cílů, tj. profesních kompetencí vychází z Evropské strategie WHO pro vzdělávání tzv. regulovaných nelékařských profesí (porodních asistentek a všeobecných sester) z roku 1998 a z direktivy Evropské komise – směrnice 2005/36/ES (Vyhláška č. 129/2010 Sb.).

2.2.2 Náplň oboru Porodní asistentka

Výuka studentů budoucích nelékařských povolání se skládá z praktické a teoretické části výuky. Standardní doba studia je nejméně 3 roky studia, z toho musí student povinně absolvovat nejméně 1 200 hodin praktického vyučování. Jednotlivé předměty se dělí na nepovinné základní předměty, povinné oborové předměty, povinně volitelné, volitelné a odbornou praxi (Vyhláška č. 129/2010 Sb.).

2.2.3 Předmět Odborná praxe

Odborná praxe je koncipován jako předmět praktický, který probíhá na akreditovaných zdravotnických pracovištích. Vyhláška MZ ČR č. 129/2010 sb., rovněž stanovuje platné legislativní požadavky na pracoviště odborné praxe a jeho vybavení. Výuka probíhá buď pod vedením akademického pracovníka vysoké školy či školitele odborné praxe – mentora, který musí splňovat kvalifikační i odborné požadavky. Pro studenty musí být k dispozici pomůcky potřebné pro provádění odborné praxe a na pracovišti odborné praxe musí být zajištěny prostory pro převlékání a odpočinek pro studenty. Metodický pokyn k vyhlášce

MZ ČR č. 129/2010 sb. také vyčleňuje oblasti odborné praxe pro jednotlivé ročníky a popisuje typy pracovišť pro studijní obor Porodní asistentka.

Odborná praxe je orientována na ošetrovatelskou péči:

- ambulantní,
- na gynekologickém oddělení včetně operačních sálů,
- o těhotné a o ženy s rizikovým těhotenstvím,
- na porodním sále,
- na oddělení šestinedělí,
- o novorozence na novorozeneckém oddělení.

Vyhláška MZ ČR č. 129/2010 sb., dále určuje nepostupitelné počty jednotlivých úkonů v porodní asistenci, které musí studentky splnit v rámci bakalářského studia. Tyto výkony jsou zaznamenávány do tzv. záznamníku výkonů, který připravuje každá škola jednotlivě.

Aktivita v porodní asistenci, které plní studentky na odborné praxi:

- prenatální vyšetření,
- samostatné vedení porodů,
- asistence u porodů koncem pánevním,
- zkušenosti s episiotomií a problematikou chirurgického šití,
- sledování žen s rizikovým těhotenstvím a péče o ně,
- poporodní ošetření novorozence,
- sledování matky a novorozence a péče o ně,
- péče o ženy s patologickým stavem v oblasti gynekologie a porodnictví,
- péče o nemocné novorozence (Vyhláška č. 129/2010 Sb.).

3 Vybrané faktory ovlivňující průběh odborné praxe

Odborná praxe studentek je neoddelitelnou součástí přípravy na výkon budoucího povolání zdravotníka. Jejím cílem je především naučit se jak pečovat o klienta, jak pracovat v týmu a osvojit si roli zdravotníka. Během výkonu své praxe se studenti setkávají s mnoha faktory, které na ně působí.

3.1 Faktory působící ve vyučování

Vyučování je proces předávání informací, který obsahuje nejenom poznávání a učení, ale také sociální komunikaci. Ve vyučování působí větší počet činitelů, takže úspěch či neúspěch závisí na mnoha podmínkách (Juřeníková, 2010).

Činitele působící ve výuce odborné praxe studentek oboru Porodní asistentka:

- **student** (jeho osobnost, motivace, přítomnost i jiného studenta, aj.),
- „**vyučující**“ (mentor, akademický pracovník a zdravotnický personál),
- **pedagogické podmínky a požadavky** (práva a povinnosti studenta),
- **prostředí výuky** (pracoviště odborné praxe, jeho vybavení, druh oddělení, aj.),
- **vzájemná interakce výše uvedených činitelů.**

3.2 Student a jeho osobnost

Studium zdravotnických oborů vyžaduje kromě všestranného vzdělání také jistý stupeň sociální zralosti a motivaci rozvíjet potřebné osobnostní vlastnosti. V této kapitole popisují pojem osobnost, zabývám se jednotlivými povahovými rysy a motivací, která je významnou složkou vzdělávacího procesu.

3.2.1 Pojem osobnost

Osobnost je v medicínském pojetí chápána jako organický celek, ve kterém je jednota tělesného a psychického, vrozeného a získaného. Projevuje se v chování jedince a je

ovlivňována faktory genetickými a biologickými, hormonální činností, faktory kulturními a sociálními, rodinou, školou a společností. Osobnost je rovněž definována jako charakteristický vzorec myšlení, emocí, chování a individuální styl interakcí s prostředím (Atkinson a kol., 2003; Vondráček, 2009).

Termín osobnost označuje dva aspekty:

- souhrn jednotlivých psychických jevů uspořádaných v určitém člověku,
- odlišnost jedince od ostatních a jedinečnost jeho psychických znaků.

Psychologické poznatky o osobnosti bývají organizovány do dvou velkých celků. První se zkoumá strukturou osobnosti, druhý aspekt se zabývá vývojem a formováním osobnosti. Oba celky spolu navzájem souvisejí (Čáp, 1997).

3.2.2 Povahové rysy

Klasické temperamentové typy byly vytvořeny již před dvěma tisíci lety antickými lékaři Hippokratem a Galénem. Rozlišili čtyři základní temperameny: lehkokrevného (sangvinika), těžkokrevného (melancholika), horkokrevného (cholera) a chladnokrevného (melancholika). Příčinou těchto rozdílů jsou vzájemné poměry tělesných tekutin (Kern a kol., 2006).

Britský psycholog Hans Eysenck dospěl ke dvěma osobnostním faktorům, a to introverzi – extraverzi a emoční stabilitě – labilitě. Tato dimenze introverze – extraverze se vztahuje k míře, ve které je člověk obrácen dovnitř ke svému já nebo k vnějšímu světu. Introvert je jedinec spíše plaší, pracuje nejraději sám, má tendenci stahovat se do sebe, zvláště v době kdy prožívá psychický konflikt nebo stres. Naopak extravert je jedinec společenský, dává přednost takovému zaměstnání, které jim umožňuje pracovat přímo s lidmi, když prožívají stres, mají tendenci vyhledávat společnost. Labilní jedinci bývají neklidní, úzkostlivý, maladaptivní, podráždění s pocitem méněcennosti, snadno se polekají, rozpláčou, jejich reakce bývají silné a trvají dlouho. Člověk s nižší emocionální stabilitou je více ohrožen syndromem vyhoření. Stabilní jedinci bývají klidní, vyrovnaní, mají zdravé sebevědomí, odolní vůči psychické zátěži, jsou optimisti, spolehliví a dobře adaptabilní (Atkinson a kol., 2003; Venglářová a kol., 2011).

3.2.3 Motivace ve vzdělávacím procesu

Motivace je jedním ze znaků efektivnosti studijního procesu. Je definována jako soubor hybných činitelů v osobnostech, v činnostech a v procesu učení. Hybný činitel podněcuje nebo naopak tlumí jedince, aby něco konal či nekonal. Americký psycholog Abraham Maslow vytvořil pyramidu potřeb hierarchicky uspořádanou od základních biologických stoupající ke složitějším motivům. Byl toho názoru, že je třeba využít v člověku svůj potencionál k dosažení uskutečnění vlastního „Já“. Předpokladem tohoto vývoje je naplnění základních fyzických a psychických potřeb člověka, jako je potřeba láskyplného přijetí, potřeba jistoty a důvěry (Kern a kol., 2006; Průcha, 2002).

Motivaci ve vzdělávání je třeba chápat jako komplex různorodých a vzájemně se podmiňujících faktorů neboli motivů. Je pozitivně zjištěno, že studijní úspěch zesiluje a stabilizuje výkonnostní studijní motivaci. V odborném vzdělávání je vysoce motivující návaznost na individuální profesní zájmy a zajištění použitelnosti nově získaných znalostí a dovedností. Významná při učení je především pozitivní motivace (tj. zvědavost, předsevzetí, radost z úspěchu, vůle něco dokázat). Méně účinná je motivace negativní, tím se myslí motivování strachem ze sankcí (Palán, 2009, [online]).

3.3 Osobnost porodní asistentky

Jeden z úkolů odborné praxe studentek oboru Porodní asistentka je postupně poznávat roli porodní asistentky. Její osvojení je významným faktorem pro vlastní přijetí dané role. Budoucí porodní asistentky by měly pracovat na svém osobním rozvoji.

Vlastnosti porodní asistentky jsou:

- nezávislost,
- odvaha,
- víra a pokora,
- zodpovědnost,
- schopnost naslouchat,
- otevřená mysl a vlastní názor,
- schopnost utvořit si pohled na danou situaci (Štromerová a kol., 2010).

Mezi osobnostní předpoklady, které jsou nezbytné k výkonu funkce zdravotnického pracovníka, patří zejména empatie, tvůrčí přístup, porozumění, vyrovnaná osobnost, humánní vztah k nemocnému, aj. Veškeré tyto aspekty vyžadují sebekritickou kontrolu vlastního jednání. Sebevýchova budoucích zdravotníků by měla směřovat k osobnosti vyrovnané, harmonické, s dostatečnými odbornými znalostmi k výkonu tohoto zodpovědného povolání (Zacharová, Šimíčková - Čížková, 2011).

3.4 Mentor, mentoring

Mentor (neboli školitel) je jistě jeden z nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují studenta na jeho odborné praxi. Jeho hlavní funkcí je předávat studentům své pracovní zkušenosti v klinické praxi, a připravovat je tak k výkonu zdravotnické profese. Mentor funguje, rovněž jako motivační činitel, kdy podněcuje aktivitu a tím zvyšuje efektivitu procesu učení (Dařílek, Kusák, 2001).

Další funkce mentora jsou:

- učení příkladem,
- podněcovat k profesionálnímu chování,
- dávat odborné a zkušené rady,
- být na straně svých mentee v kritických situacích,
- podporovat k dosažení stanovených cílů (Co je mentoring, 2012, [online]).

Mentoring znamená proces, jenž poskytuje mladším a méně zkušeným lidem podporu, rady a přátelství, které má umožnit nastartovat kariéru a uspět ve studiu. Jedná se o velmi efektivní, v zahraničí často využívaný nástroj podpory a rozvoje lidského potenciálu.

Základní principem mentoringu je podpora jedné osoby („mentee“) druhou („mentor“), kteří pracují společně a objevují schopnosti mentee. Mezi zásady mentoringu patří: vzájemná spolupráci, důvěra, oboustranná otevřenost (Co je mentoring, 2012, [online]).

3.5 Interpersonální vztahy

Člověk jako sociální bytost je vysoce závislá na interpersonálních vztazích. Základním předpokladem interpersonálních vztahů je, že se dva lidé občas ocitají v interakci. Tyto interakce zanechávají „stopu“ v podobě například příjemného či nepříjemného dojmu, ochoty nebo neochoty k novému setkání, apod. Škála interpersonálních vztahů je značně pestrá a široká (Slaměník, 2011).

Společná činnost vyžaduje, aby se lidé navzájem dorozuměli, přizpůsobili se jeden druhému, naučili se respektovat společný cíl. Ve společenském styku na sebe lidé vzájemně působí, probíhá tzv. sociální interakce. Hlavní formy sociální interakce jsou kooperace a konkurence. Současná sociální psychologie zaměřuje zvláštní pozornost na kooperaci. Významnou součástí sociální interakce je sociální komunikace, kterou se rozumí výměna informací mezi lidmi. V sociální interakci a komunikaci se projevují a formují důležité znaky osobnosti, jako jsou například umění jednat s lidmi, ohleduplnost, vztah jednice k ostatním lidem a morální charakter. Velký význam vzniku a rozvoje interpersonálních stavů lze sledovat v úseku zdravotnictví, kde se vzájemně propojují vztahy profesní a přátelské, běžné každodenní, ale také vzájemné podpory a solidarity (Čáp, 1997; Venglářová a kol., 2009).

3.5.1 Devalvace a evalvace

V mezilidských vztazích dochází ke kladnému nebo zápornému ovlivňování našeho sebepojetí. Devalvace je snižování hodnoty druhého člověka, s nímž přicházíme do kontaktu. Příkladem může být nelaskavé a neuctivé jednání, znevažování toho, co druhý člověk dělá, jeho přezírání, pomlouvání až urážení. Naopak evalvace je sdělení kladného hodnocení druhé osobě. Mezi evalvační projevy patří jednání, kdy sdělováním uznání podporujeme kladné sebehodnocení druhého člověka a posilujeme tak jeho sebevědomí. Příkladem evalvace je laskavé a uctivé jednání s druhým, uznávání kladné hodnoty toho co udělal, zastání se ho, vyslechnutí ho a jeho pochválení. Vliv devalvace a evalvace se odráží v psychice člověka.

Obecně lze říci, že devalvace má negativní vliv na psychiku a může se projevit „psychickou bolestí“ odlišné intenzity. Mimořádně bolestivé může být, je-li devalvace neočekávaně projevována od člověka, kterého si vážíme, nebo byl tento devalvační čin projeven

před jinými lidmi. Stejný devalvační čin může jednoho člověka hluboce zranit a jiného se ani nedotkne (Křivohlavý, Pečenková, 2004).

3.5.2 Týmová spolupráce

Tým tvoří tři a více jedinců, jsou ve vzájemné interakci, přijímají kolektivní normy a cíle, vnímají společnou identitu a uvědomují si jeden druhého. Porodnická péče je týmová práce. Porodní asistentka je vždy součástí týmu, počínaje od „fyziologií“, přes rizika až k samotným komplikacím. Mnohdy se setkává s dramaticky vzniklými situacemi ohrožující zdraví a život ženy a plodu. Proto je nezbytné, aby se studentky oboru Porodní asistentka, učily být součástí fungujícího týmu (Kolajová, 2006; Křemenová, 2009, [online]).

Z hlediska osobnostních předpokladů je očekáváno, že samostatné práci dávají přednost spíše jedinci introvertní se sklonem k pečlivosti a se smyslem pro detail. Práci ve větším kolektivu preferují extraverti, pro kterého je důležitým prvkem sociální kontakt a vyjadřování emocí. V současnosti je v praxi preferován týmový pracovní styl. Z výzkumů bylo prokázáno, že většina lidí je schopna provést úkol rychleji v přítomnosti jiných osob. Tento efekt je označován jako sociální usnadnění nebo sociální výkonová aktivace. Netýká se však kvality výkonu a eventuálně množství (Kern a kol., 2006; Venglářová a kol., 2011).

3.6 Konfliktní situace

Pojem konflikt znamená střet názorů, nehodu či rozpor. Existují tři druhy konfliktů: intrapsychický, interpersonální konflikt (tj. mezi dvěma nebo více lidmi) a konflikt mezi skupinami (Venglářová a kol., 2011).

Interpersonální konfliktní situace studenta na odborné praxi jsou konflikty se zdravotnickým personálem, s jiným studentem nebo s klientem. Jedním z nejčastějších konfliktů, se kterým se student setkává na své odborné praxi, je konflikt mezi zdravotníkem a studentem. Příčinami tohoto typu konfliktů může být například: odlišná představa nebo očekávání, netolerantnost, neschopnost pedagogického vedení, časová tíseň, nedostatečný vzor, nemotivovanost a pocit ohrožení. Druhý typ konfliktu může nastat mezi studenty navzájem. Posledním druhem konfliktu, který se může přihodit studentovi na praxi je konflikt s klientem.

3.7 Zátěžové situace na odborné praxi

Na odborné praxi studenti přicházejí do nového prostředí, které je charakteristické zátěžovými situacemi, které vyplývají z ošetrovatelské péče. Student si osvojuje novou roli – roli zdravotníka. Během tohoto procesu jsou na něj kladeny nároky nejen na fyzickou výkonnost, ale i na psychickou odolnost, což se může projevat psychofyzickou zátěží, která může vést ke vzniku stresového syndromu.

3.7.1 Pojem stres

Původ slova stres pochází z anglického „stress“ a v překladu znamená nátlak, nepřízeň či nepohodu. Původně se tento termín používal v technice a průmyslu ve vztahu k fyzikální síle působící na materiál. V roce 1956 lékař maďarského původu Hans Selye aplikoval pojem stres do biologie, označil tím nespecifické změny biologického systému, tzv. stresový syndrom, který je vyvolaný nejrůznějšími škodlivými vlivy, jako je fyzická námaha aj. (Řešetka, 2001; Rozsypalová, Čechová, 2001).

Rozeznáváme dva druhy stresu:

- Eustres, který je stres příjemný a působí ve slabší míře pozitivně.
- Distres je naopak stres nepříjemný a ve větší míře škodí a to tak, že vede k přetížení člověka.

Stres se vyskytuje tehdy, když se lidé setkají s událostmi, které vnímají jako ohrožení své tělesné nebo psychické pohody. Tyto události jsou zpravidla označovány jako stresory a reakce lidí na stresory jsou nazývány jako stresové reakce (Atkinson a kol., 2003; Venglářová a kol., 2011).

Typické stresové období pro člověka představuje právě období studia, kdy jsou na něj jako na studenta kladeny vysoké nároky a záleží jen na něm samotném, jak se s nimi dovede vypořádat. Stres může být i motivujícím faktorem. Zdravá dávka stresu např. ze zkoušky obvykle přinutí studenta aktivně pracovat. Naopak nadměrná zátěž může být pro jedince škodlivá a vyvolat onemocnění (Burdiláková, 2008, [online]).

Proces zvládnutí stresu znamená nasazení všech sil k boji, s cílem zvládnutí nadlimitní zátěže. Zda jedinec dokáže zvládnout stres, záleží především na jeho adaptaci. Zásadně se na zvládnutí stresu podílejí osobnostní zdroje (tj. zdraví, vzory, energie) a sociální opora (tj. partner, rodina, kamarádi, aj.) (Venglářová a kol. 2011).

II Výzkumná část

4 Metodika výzkumu

Pro získání dat pro bakalářskou práci jsme provedly kvantitativní výzkum formou nestandardizovaného dotazníku vlastní konstrukce a techniku anonymního dotazování. Dotazník obsahoval celkem 17 otázek. Otázky byly otevřené, polouzavřené a uzavřené (polytomické výběrové a výčtové). Před vlastní distribucí dotazníku jsme provedly pilotní průzkum. Oslovily jsme tedy 10 studentek oboru Porodní asistentka. Na základě připomínek vyplývajících z pilotního průzkumu jsme dotazník upravily tak, aby byl pro respondentky srozumitelný. Data z pilotního výzkumu jsme ve vlastním výzkumném šetření nepoužily.

Poté byl dotazník rozdán do čtyř vysokých škol v ČR mezi studentky 2. a 3. ročníku studijního oboru Porodní asistentka. Celkem bylo rozdáno 60 dotazníků, z toho návratnost byla 70 % (tj. 42 dotazníků). Výzkum probíhal v období leden – březen 2012.

4.1 Výzkumné otázky

Na základě stanovených cílů práce, studia literatury a souvisejících výzkumů jsme stanovily tyto výzkumné otázky:

1. Výzkumná otázka: Je většina respondentek spokojena s odbornou praxí?
2. Výzkumná otázka: Je nejzásadnějším faktorem ovlivňujícím odbornou praxi neefektivní komunikace?
3. Výzkumná otázka: Považuje většina respondentek za nejdůležitější vlastnosti mentora/vyučujícího respekt a uznání studenta?
4. Výzkumná otázka: Bude více jak polovina studentek dostatečně motivována?
5. Výzkumná otázka: Ovlivnil nejvíce v průběhu odborné praxe respondentky vyučující na odborné praxi?

4.2 Charakteristika výzkumného vzorku

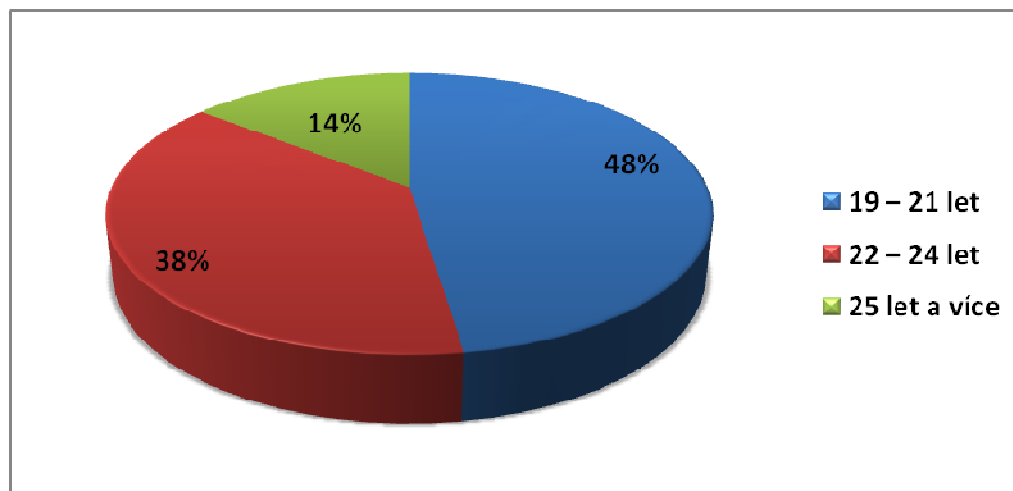
Výzkumu se zúčastnilo celkem 42 respondentek. Zvolený soubor tvoří studentky 2. a 3. ročníku studijního oboru Porodní asistentka, ve věku od 19 let do 25 let a více, ze čtyř vysokých škol z Jihomoravského, Olomouckého, Pardubického a Zlínského kraje. Ve zvoleném souboru jsou absolventky středních zdravotnických škol, gymnázií, zdravotnických lyceí a vyšších odborných škol. Studentky byly vybrány náhodně.

4.3 Zpracování získaných dat a jejich vyhodnocení

Pro zpracování dat jsem použila Microsoft office Word 2010 pro psaný text a Microsoft office Excel 2010 ke zpracování grafů a tabulek. Při zpracování jsem použila metody popisné statistiky. V tabulkách jsou uvedeny hodnoty absolutní, relativní a celkové četnosti. Absolutní četnost (n_i) představuje počet studentek, které odpovídaly na danou otázku. Relativní četnost (f_i) v tabulce představuje podíl absolutní četnosti a celkové četnosti (n). Relativní četnost je v tabulkách vyjádřena v procentech. Celková četnost (Σ) udává celkový počet respondentek. Vzorec pro výpočet relativní četnosti: $f_i (\%) = n_i \times 100$

5 Analýza a zhodnocení dat

Položka č. 1: Označte, prosím, do jaké věkové skupiny patříte:

Obr. 1 Graf věkových skupin

Z dotazovaných respondentek, **nejvíce patří do věkové skupiny 19 – 21 let**, a to 20 respondentek (48 %). Ve věkové skupině 22 – 24 let je 16 respondentek (38 %) a v poslední věkové skupině 25 let a více je 6 respondentek (14%).

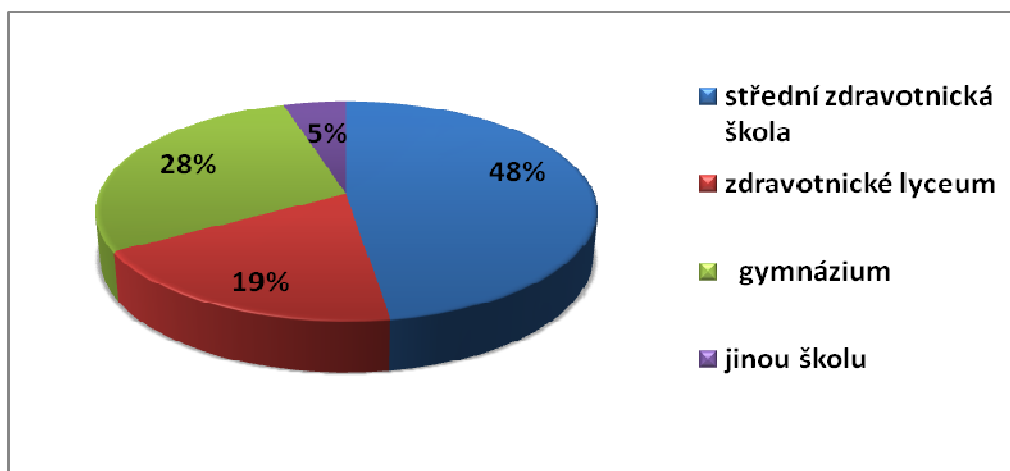
Položka č. 2: Jste studentkou:

Tab. č. 1 Ročník studia

Odpovědi	n_i	f_i (%)
2. ročník	10	24
3. ročník	32	76
Σ	42	100

Z celkového počtu 42 respondentek, studuje 2. ročník 10 studentek (24 %) a zbylých 32 respondentek jsou studentky 3. ročníku (76 %).

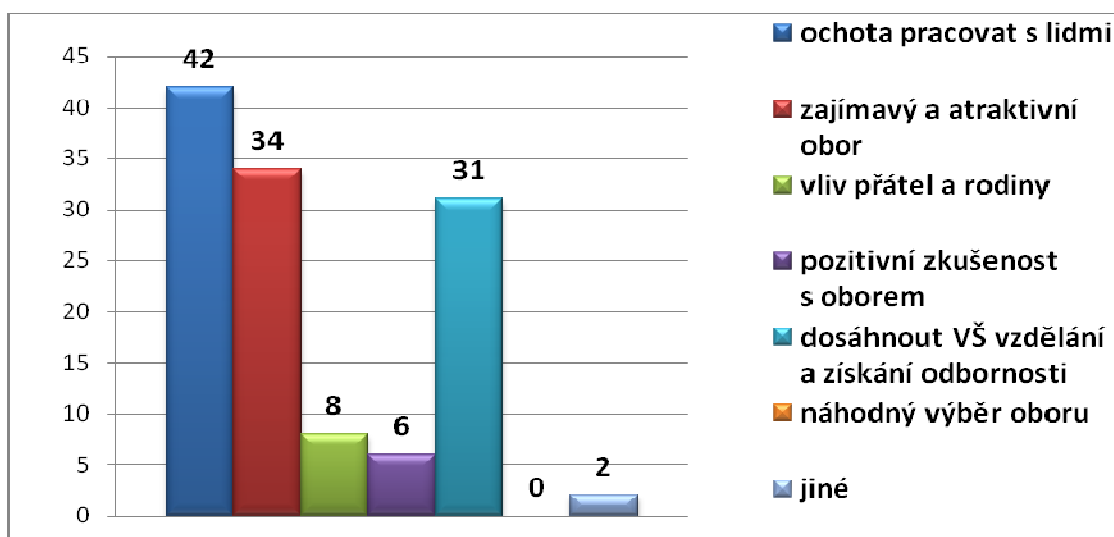
Položka č. 3: Jakou školu jste vystudovala před přijetím na VŠ?

Obr. 2 Graf podílu absolvovaných škol

Z grafu vyplývá, že **20 respondentek (48 %)** vystudovalo **střední zdravotnickou školu**. 12 respondentek (28 %) absolvovalo gymnázium. Další skupinu tvoří 7 respondentek, které vystudovaly zdravotnické lyceum (19 %). Poslední možnost jinou školu označily 2 respondentky (5 %), které jsou absolventky vyšší odborné školy.

Položka č. 4: Co Vás motivovalo k výběru studia oboru Porodní asistentka?

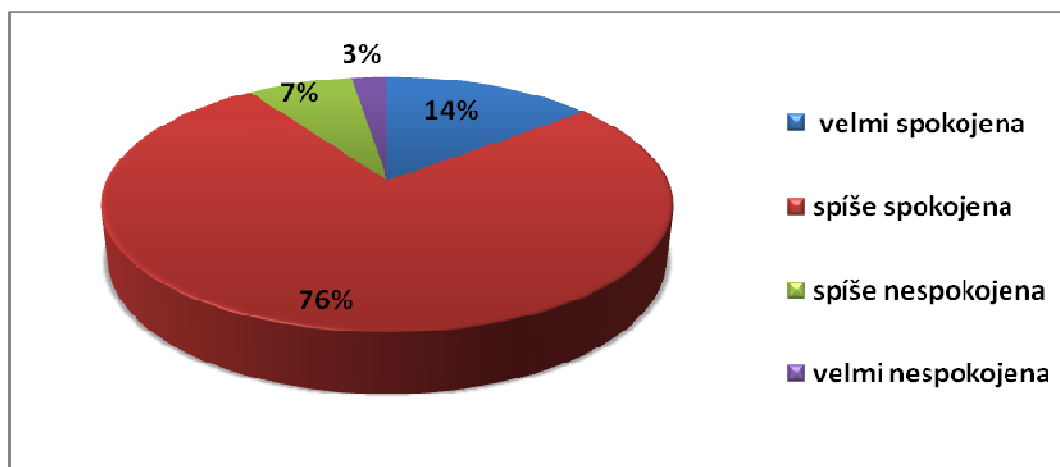

Obr. č. 3 Motivace ke studiu oboru Porodní asistentka

U této otázky měly respondentky možnost výběru více odpovědí. **Studentky byly nejčastěji motivovány k výběru studia oboru Porodní asistentka - ochotou pracovat**

s lidmi. Takto odpovědělo všech 42 respondentek. Na druhém místě zvolilo 34 respondentek odpověď zajímavý a atraktivní obor. Další nejčastější odpovědí bylo, že chtějí dosáhnout VŠ vzdělání a získat odbornost, tuto odpověď zvolilo 31 respondentek. 8 respondentek označilo možnost vliv přátel a rodiny. Pozitivní zkušenost s oborem zvolilo 6 respondentek. Odpověď jiné využily 2 respondentky a uvedly shodně: „ práce s dětmi“. Náhodný výběr oboru ne zvolila žádná respondentka.

Položka č. 5: Jak jste celkově spokojena s odbornou praxí?

Obr. 4 Graf podílu celkové spokojenosti s odbornou praxí

Kladně odpovědělo 90 % respondentek. Nejčastěji byla označována odpověď: „spíše spokojen“, a to u 32 respondentek (76 %). Možnost „velmi spokojen“ označilo 6 respondentek (14 %). Negativních odpovědí bylo výrazně méně – 10 %. 3 respondentky (7 %) zvolily odpověď „spíše nespokojen“. Poslední možnost „velmi nespokojen“ vybrala 1 respondentka (3 %).

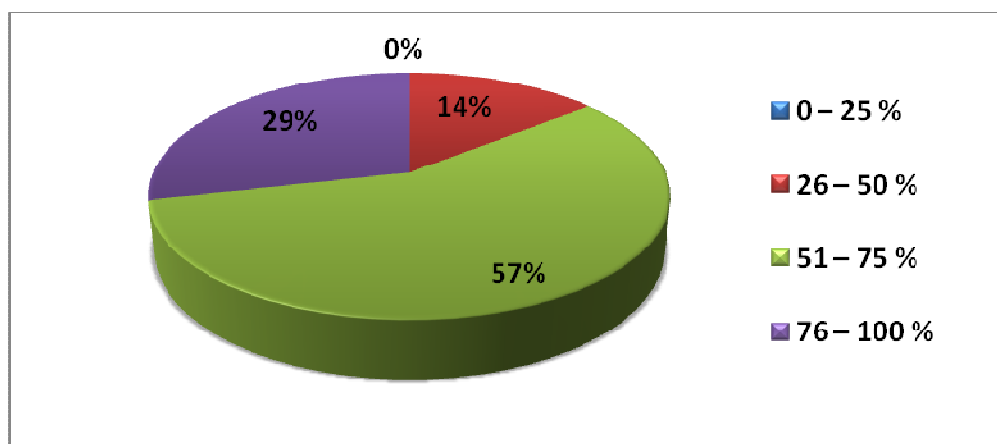
Položka č. 6: Jaký předmět na VŠ měl, dle Vašeho názoru, největší přínos pro odbornou praxi?

Tab. č. 2 Předmět s největším přínosem pro odbornou praxi

Odpovědi	n _i
Porodnictví	38
Gynekologie	26
Porodní asistence	19
Neonatologie	19
Ošetrovatelské postupy	12

Na tuto otázku měli respondenty možnost volné odpovědi. Respondentky uvedly těchto pět předmětů: Porodnictví, Gynekologie, Porodní asistence, Neonatologie a Ošetrovatelské postupy. Z celkového počtu 114 odpovědí jich **38 respondentek uvádí, že největší přínos měl předmět Porodnictví**. Další předměty jsou Gynekologie u 26 odpovědí, Porodní asistence a Neonatologie se stejným počtem odpovědí, a to 19. Ošetrovatelské postupy zvolilo 12 respondentek.

Položka č. 7: Na kolik procent využijete teoretické znalosti z odborných předmětů při praxi?

Obr. 5 Graf podílu využití teoretických znalostí z odborných předmětů při praxi

Z grafu vyplývá, že nejvíce respondentek využívá své teoretické znalosti z odborných předmětů na 51 – 75 %. Tuto odpověď vybralo 24 respondentek (57 %).

Na druhém místě byla odpověď 76 – 100 %, kterou vybralo 12 respondentek (29 %). Zbýlých 6 respondentek (14 %) označilo 26 – 50 %. Poslední možnost 0 – 25% nezvolila žádná respondentka.

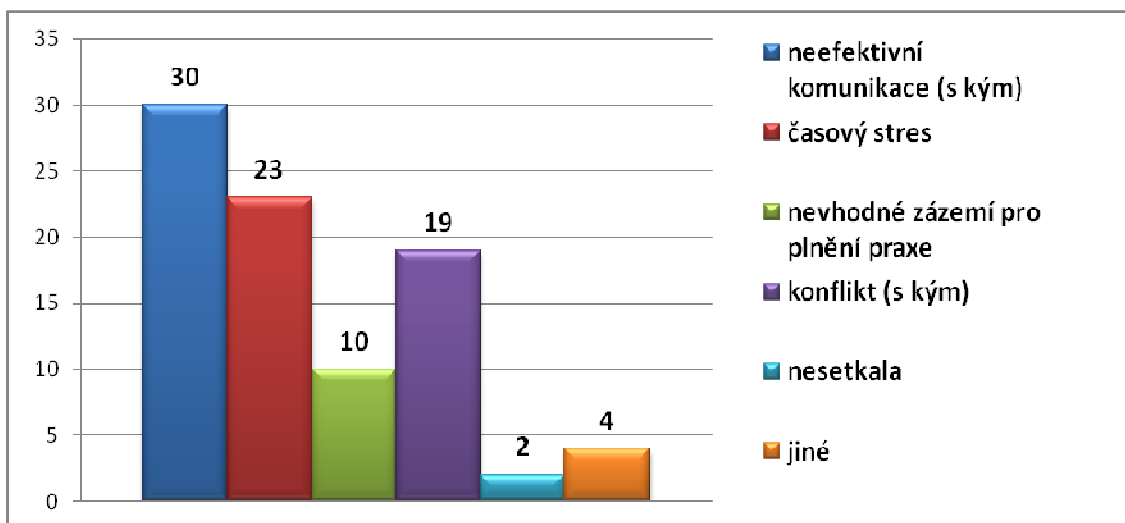
Položka č. 8: Který typ oddělení preferujete?

Tab. č. 3 Oddělení, které studentky preferují

Odpovědi	n_i
porodní sál	32
novorozenecké oddělení	22
oddělení šestinedělí	15
oddělení intermediární péče o novorozence	14
gynekologická ambulance	12
oddělení rizikového těhotenství	10
oddělení pooperační gynekologie	8
oddělení konzervativní gynekologie	1
jiné	0

Při odpovědi na tuto otázku mohly respondentky zvolit více odpovědí. **Nejvíce respondentek, a to 32, preferuje porodní sál.** Možnost novorozenecké oddělení označilo 22 respondentek. Oddělení šestinedělí preferuje 15 respondentek, oddělení intermediární péče o novorozence 14 respondentek, gynekologickou ambulanci 12 respondentek, oddělení rizikového těhotenství 10 respondentek, oddělení pooperační gynekologie 8 respondentek a oddělení konzervativní gynekologie 1 respondentka. Možnost jiné nikdo nezvolil.

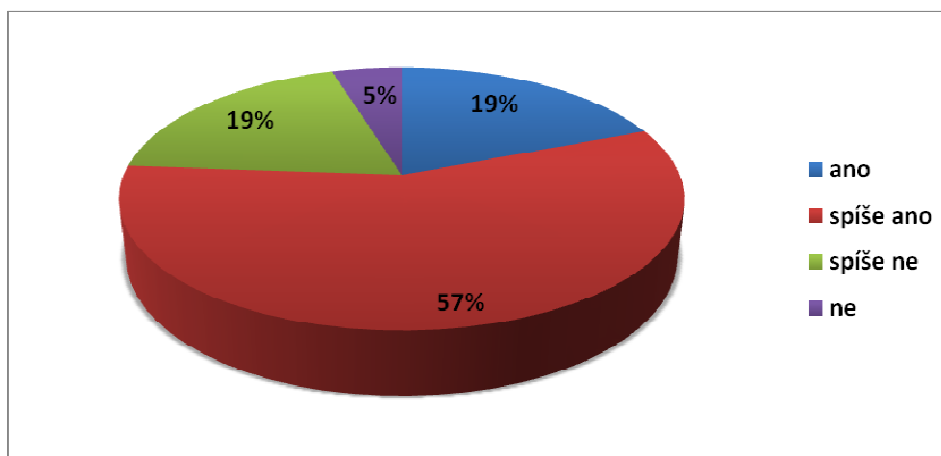
Položka č. 9: Při své odborné praxi jsem se setkala s těmito problémy:

Obr. č. 6 Problémy, se kterými se studentky setkaly na odborné praxi

Jako u předchozí otázky mohly respondentky zvolit více odpovědí. **Respondentky se nejčastěji potýkají na odborné praxi s neefektivní komunikací. Tuto možnost označilo 30 respondentek. Na otázku s kým, respondentky uvedly, že neefektivní komunikace probíhá „s porodní asistentkou“.** Další problémy, se kterými se setkaly, byl časový stres u 23 odpovědí, konflikt u 19 odpověď. Na otázku s kým měly respondentky konflikt, odpověděly: „s porodní asistentkou“. Další možnost nevhodné zázemí pro plnění praxe zvolilo 10 respondentek. 2 respondentky odpověděly, že se nesetkaly s problémy na praxi. Možnost jiné odpovědi využily 4 respondentky, které uvedly neochotu porodních asistentek učit studentky.

Položka č. 10: Jste na své odborné praxi dostatečně motivována?

Obr. č. 7 Názor studentek na motivaci na odborné praxi

Z dotazovaných respondentek až 76 % odpovídalo kladně. Nejčastěji byla označována odpověď „spíše ano“, takto odpovědělo 24 respondentek (57 %). Možnost „ano“ si vybralo 8 respondentek (19 %). Negativních odpovědí bylo podstatně méně, a to 24 %. Odpověď „spíše ne“ zvolilo 8 respondentek (19 %). Poslední odpověď „ne“ vybraly 2 respondentky (5 %).

Položka č. 11: Co Vás na odborné praxi nejvíce motivuje?

Tab. č. 4 Motivace na odborné praxi

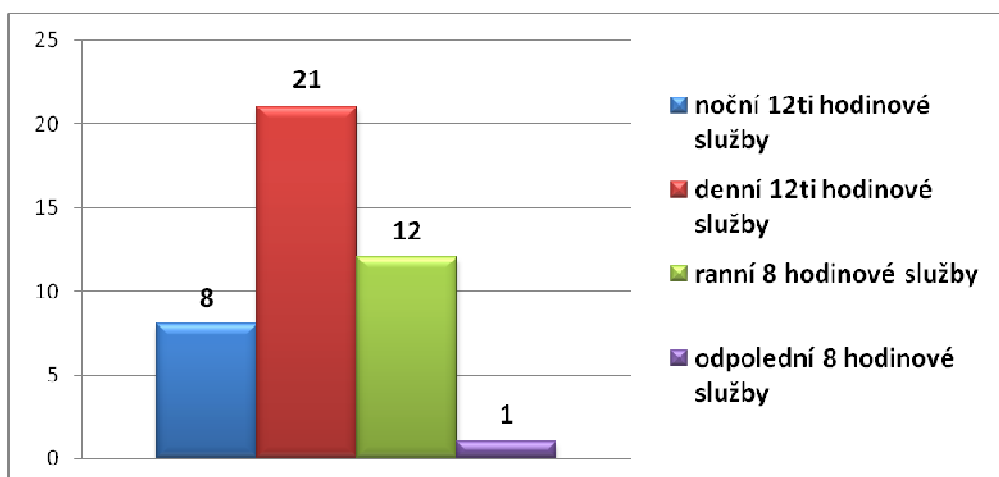
Odpovědi	n _i
kladná zpětná vazba od klientek	38
kladná zpětná vazba od zdravotnického personálu	22
zvládnutí zadaného úkolu	22
příjemné prostředí	9
jiné	0

U této otázky mohly respondentky uvést více odpovědí. Na odborné praxi jsou nejvíce respondentky motivovány kladnou zpětnou vazbou od klientek, takto odpovědělo 38 respondentek.

Na druhém místě se shodně umístily dvě možnosti: kladná zpětná vazba od zdravotnického personálu a zvládnutí zadaného úkolů se stejným počtem 22 odpovědí. Další možnost příjemné prostředí si vybralo 9 respondentek. Jinou možnost nevyužila žádná respondentka.

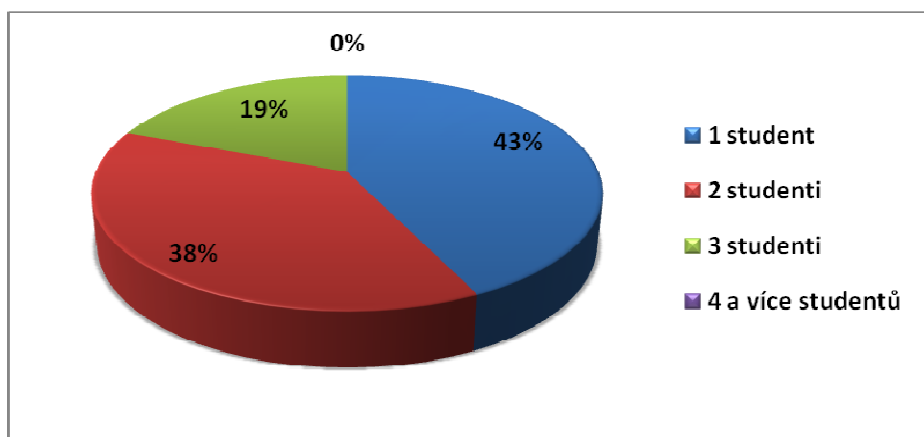
Položka č. 12: Jaký typ služby preferujete?

Obr. č. 8 Typ služby

Z celkového počtu 42 respondentek, jich 21 (50 %) uvedlo, že preferuje denní 12ti hodinové služby, dalších 12 respondentek (29 %) odpovědělo ranní 8 hodinové služby. Skupina 8 respondentek (19 %) upřednostňuje noční 12ti hodinové služby a 1 respondentka (2 %) odpolední 8 hodinové služby.

Položka č. 13: Jak velký kolektiv studentek Vám vyhovuje na odborné praxi v průběhu jedné směny?

Obr. č. 9 Maximální vyhovující počet studentů v průběhu jedné směny

Na odborné praxi během jedné směny nejvíce respondentkám vyhovuje maximálně 1 student. Tuto odpověď zvolilo 18 respondentů (43 %). 16 respondentek (38 %) vybralo, že jim vyhovují 2 studenti. Zbýlých 8 respondentek (19 %) odpovědělo, že jim vyhovuje přítomnost maximálně 3 studentů. Odpověď 4 a více studentů nikdo nevyužil.

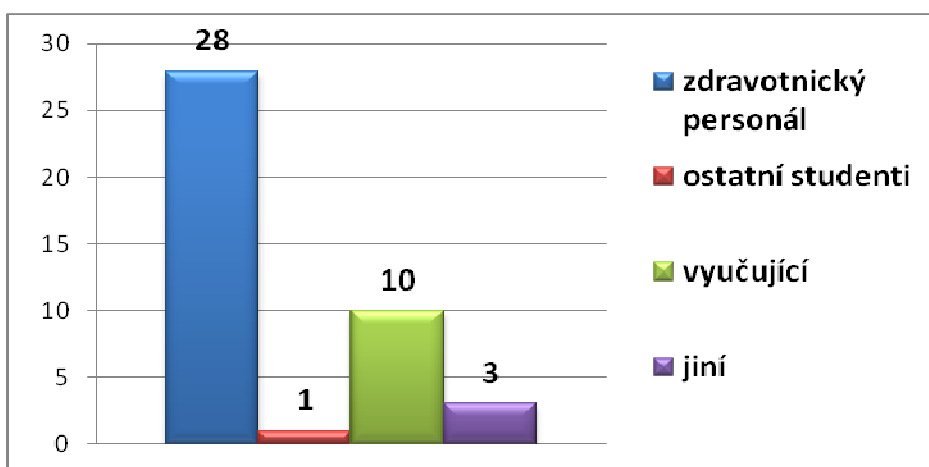
Položka č. 14: Jaké vlastnosti by měl mít podle Vašeho názoru vyučující na odborné praxi?

Tab. č. 5 Vlastnosti mentora

Odpovědi	Součet bodů	Pořadí
odbornost ve své profesi	68	1.
schopnost předat informace	126	2.
komunikativnost	158	3.
trpělivost	190	4.
respekt a uznání studenta	196	5.
nadšení pro profesi	224	6.
pracovitost	278	7.
pečlivost	284	8.
jiné	-	-

U této otázky měly respondentky za úkol přiřadit k jednotlivým vlastnostem mentora pořadí od 1 do 9 (dle důležitosti). **Respondentky nejčastěji na první místo volily možnost odbornost ve své profesi.** Na druhém a třetím místě se umístily odpovědi schopnost předat informace a komunikativnost. Na posledních místech se umístila odpověď pracovitost a pečlivost. Jinou možnost ne zvolila žádná respondentka.

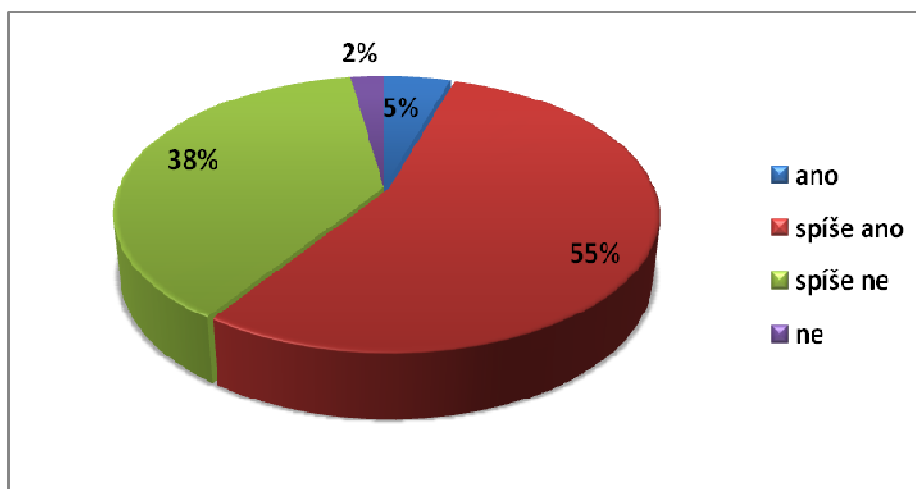
Položka č. 15: Kdo Vás na odborné praxi nejvíce ovlivňuje?

Obr. č. 10 Kdo nejvíce ovlivňuje studentky na odborné praxi

Většina respondentek, 28 (67 %) se domnívá, že je na odborné praxi ovlivňuje zdravotnický personál. 10 respondentek (24 %) si myslí, že vyučující na odborné praxi. 1 respondentka (7 %) zvolila odpověď, ostatní studenti, kteří jsou přítomní na praxi. Jinou možnost zvolily 3 respondentky (2 %), které uvedly, že jsou nejvíce na odborné praxi ovlivňovány klientkou.

Položka č. 16: Jste spokojena s vedením odborné praxe?

Obr. č. 11 Spokojenost s vedením odborné praxe

Na tuto otázku odpovědělo 25 respondentek (60 %) kladně a 17 respondentek (40 %) negativně. Nejčastěji byla označena odpověď „spíše ano“, kterou si vybralo 23 respondentek (55 %). Na druhém místě respondentky vybíraly odpověď „spíše ne“. Takto odpovědělo 16 respondentek (38 %). Možnost „ano“ označily 2 respondentky (5 %). 1 respondentka (2 %) označila, že není spokojena s vedením odborné praxe.

Položka č. 18: Prosím uveďte, jaké faktory Vás nejvíce ovlivňují v průběhu odborné praxe:

Tab. č. 6 Faktory ovlivňující studentky na praxi

<p>1. Kategorie: zdravotnický personál</p> <p>Z celkového počtu všech odpovědí nejvíce respondentek (tj. 38) uvádí, že je ovlivňuje zdravotnický personál, a to konkrétně:</p> <p><i>„Přístup zdravotnického personálu ke studentům.“</i> <i>„Ochota zdravotnického personálu zadávat úkoly studentům.“</i> <i>„Komunikace zdravotníka ve vztahu ke studentovi.“</i> <i>„Pochvala studenta od personálu.“</i></p> <p>Mezi zápornými faktory se objevovaly tyto odpovědi:</p> <p><i>„Kritika od zdravotnického personálu.“</i> <i>„Nepřijetí od zdravotnického personálu.“</i> <i>„Nejednotné informace od zdravotnického personálu.“</i> <i>„Lhostejnost ke studentům.“</i></p>
<p>2. Kategorie: studenti</p> <p>Na druhém místě nejvíce ovlivňuje respondentky, přítomnost ostatních studentů na pracovišti. Tuto možnost uvedlo 12 respondentek, většina z nich odpovídala:</p> <p><i>„Počet studentů přítomných na pracovišti.“</i></p>
<p>3. Kategorie: mentor/vyučující</p> <p>9 respondentek uvedlo jako jeden z faktorů mentora:</p> <p><i>„Přítomnost mentora/ vyučujícího na oddělení.“</i> <i>„Osobnost mentora/ vyučujícího.“</i> <i>„Přístup mentora/ vyučujícího ke studentům.“</i> <i>„Odborné schopnosti mentora/ vyučujícího.“</i> <i>„Věnování času studentům během směny.“</i> <i>„Počet mentorů na oddělení.“</i></p>
<p>4. Kategorie: klient</p> <p>5 respondentek odpovědělo, že je ovlivňují klientky, a to zejména:</p> <p><i>„Chování klientek.“</i> <i>„Strach z poškození klienta.“</i></p>
<p>5. Kategorie: jiné</p> <p>Jinak odpovědělo 14 respondentek, mezi faktory, které je ovlivňují během praxe, uvedly:</p> <p><i>„Druh vykonávané práce.“</i> <i>„Teoretické znalosti a praktické zkušenosti studenta.“</i> <i>„Možnost seberealizace.“</i> <i>„Vlastní úspěšnost.“</i> <i>„Typ služby.“</i> <i>„Pracovní prostředí.“</i> <i>„Pracovní pomůcky a pracovní postupy na jednotlivých pracovištích“.</i></p>

6 Diskuze

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké faktory ovlivňují průběh odborné praxe studentek studijního oboru Porodní asistentka na odborné praxi. S tímto cílem souvisí všech pět stanovených dílčích cílů. Pro splnění stanovených cílů jsme využily metodu kvantitativního výzkumu pomocí nestandardizovaného dotazníku vlastní konstrukce, jehož se zúčastnilo 42 studentek. Z tohoto počtu 32 studentek 3. ročníku a 10 studentek 2. ročníku. Největší počet respondentek byl ve věkové kategorii od 19 do 21 let.

Výsledky daného šetření jsou následující:

Jaké faktory ovlivňují praxi?

Respondentky uvádějí, že nejvíce je na praxi ovlivňuje zdravotnický personál (přístup, ochota, pochvala, kritika, komunikace, nepřijetí, lhostejnost, nejednotné informace). Dalším důležitým faktorem je počet studentů přítomných na pracovišti. Většina respondentek uvedla, že jim vyhovuje přítomnost jednoho, maximálně však dvou dalších kolegů studentů na pracovišti. Pokud je jich přítomno více, vzniká v mnohých případech nepřehledná situace jak pro studenty, tak i pro mentora. Student má méně šancí procvičit si teorii v praxi. Nízká podpora vedení – mentor má méně času věnovat se jednotlivým studentům, není prostor pro dotazy. Ovlivňujícím faktorem je také samotný mentor nebo vyučující na odborné praxi (jeho přítomnost, osobnost, přístup, odbornost, věnování jejich času studentům, počet mentorů na oddělení). Menší část studentů ovlivňují klientky (chování klientek, strach z poškození klientky).

Jedním z důležitých faktorů je samozřejmě teorie nabytá v průběhu studia. Většina studentek (57 %) udává, že teorii při praxi využijí z 51 až 75 %. Výrazně méně (29 %) je toho názoru, že využijí 76 až 100% svých teoretických znalostí v praxi. Nejvíce přínosným předmětem pro praxi je dle výsledků dotazníku Porodnictví a Gynekologie. Dále pak Porodní asistence, Neonatologie a Ošetrovatelské postupy. Nejpreferovanějším oddělením je porodní sál a novorozenecké oddělení, poté oddělení šestinedělí a oddělení intermediární péče o novorozence. V největší oblibě jsou tedy oddělení, kde se pracuje přímo s novorozenci.

Výzkumná otázka č. 1: Je většina respondentek spokojena s odbornou praxí?

Z výzkumu vyplynulo, že většina respondentů (90 %) hodnotí celkově praxi kladně, avšak i zde jsou značné rezervy, které jsou způsobené zejména nespokojeností s vedením odborné praxe. Vylepšení nedostatků právě v této oblasti významnou měrou zvýší spokojenost studentů s odbornou praxí.

Výzkumná otázka byla potvrzena.

Výzkumná otázka č. 2: Je nejzásadnějším faktorem ovlivňujícím odbornou praxi neefektivní komunikace?

Dle výsledků výzkumu je neefektivní komunikace nejčastěji (34 %) uváděným problémem při průběhu odborné praxe. Nemalá část studentů uvedla mezi problémy, se kterými se při výkonu odborné praxe setkali, mimo jiné konflikt, který může být v mnohých případech zapříčiněn právě špatnou komunikací. Dalším výrazným problémem je podle studentů časový stres, který k výkonu povolání porodní asistentky občas neodvratitelně patří a těžko lze ovlivnit. Proto je nezbytné více se zaměřit na faktor, který ovlivnit lze, a tím je právě špatná komunikace. Díky jeho odstranění se sníží i množství konfliktů.

Dle našeho názoru komunikaci může částečně zlepšit snížení počtu studentů přítomných na praxi v průběhu jedné směny. Nejvíce respondentům vyhovuje kolektiv dvou až tří studentek. Mentor nebo zdravotnický personál se může každému ze studentů více věnovat, situace se stává oboustranně přehlednější a komunikace obecně snazší.

Výzkumná otázka byla potvrzena.

Výzkumná otázka č. 3: Považuje většina respondentek za nejdůležitější vlastnosti mentora/vyučujícího respekt a uznání studenta?

Většina respondentů je přesvědčena, že nejdůležitějšími vlastnostmi, které by u mentora či vyučujícího rozhodně neměla chybět je odbornost (19 %), neboť vyučující musí mít odborné informace k tomu, aby je mohl předat studentům. Aby je mohl předat v požadující kvalitě, musí mít k tomu předpoklady, a to především komunikativnost a schopnost předat znalosti a zkušenosti vhodnou formou. Studenti považují za důležité vlastnosti také trpělivost a respekt a uznání studenta mentorem či vyučujícím.

Výzkumná otázka nebyla potvrzena.

Výzkumná otázka č. 4: Bude více jak polovina studentek dostatečně motivována?

Z dotazníku vyplývá, že se studenti cítí být během své praxe motivováni (až 76 %). Již při výběru studia měli studenti ve většině případů velmi dobrou motivaci ke zvolení oboru Porodní asistentka. Hlavní motivací byla ochota pracovat s lidmi a touha dosažení odbornosti v daném oboru a získání vysokoškolského vzdělání. Většina respondentů uvedla, že při výběru oboru, v němž chtějí v budoucích letech pracovat, hrály významnou roli zajímavost a atraktivita daného oboru.

Při praxi v průběhu studia se motivační faktory mění a mají spíše klesající charakter. I přes to více než polovina respondentů odpověděla, že motivaci spíše má. Největší motivací je pro studenty kladná zpětná vazba od klientek. Motivující je samozřejmě i zvládnutí zadaného úkolu a pochvala od zdravotnického personálu. Studenti tím postupně získávají sebevědomí a chuť k dalšímu zdokonalování. Z výsledků šetření vyplývá, že faktor ochota pracovat s lidmi je nejsilnějším „hnacím motorem“ jak v období výběru povolání, tak i při praxi v průběhu studia.

Výzkumná otázka byla potvrzena.

Výzkumná otázka č. 5: Ovlivnila nejvíce v průběhu odborné praxe respondentky vyučující na odborné praxi?

Velkou část respondentek (67 %) v průběhu odborné praxe nejvíce ovlivňuje zdravotnický personál. Je to z toho důvodu, že studentky tráví většinu času na odborné praxi ve spolupráci se zdravotnickým personálem nemocnice. Menší skupina respondentek (24 %) si naopak myslí, že na ně nejvíce mají vliv vyučující na odborné praxi, jejichž hlavním úkolem na odborné praxi je působení v začátcích studentky. Z dotazníku rovněž vyplývá, že respondentky jsou během své ovlivňovány klientkou, o kterou pečují a studenty přítomnými na praxi.

Výzkumná otázka nebyla potvrzena.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá vybranými faktory odborné praxe studujících obor Porodní asistentka. Na odborné praxi student získává znalosti, zároveň se učí i organizaci práce ve zdravotnickém zařízení a nadále tyto získané znalosti a dovednosti uplatňuje v klinické praxi. V průběhu tohoto procesu výuky na něj neustále působí mnoho faktorů, které jej určitým způsobem ovlivňují.

Ve výzkumné části jsme zpracovaly dotazník určený studentkám 2. a 3. ročníku vysokých škol, obor Porodní asistentka. Z výzkumu vyplynulo, že většina respondentů hodnotí celkově praxi kladně, avšak i zde jsou značné rezervy, které jsou způsobené zejména nespokojeností s vedením odborné praxe. Vylepšení nedostatků právě v této oblasti významnou měrou zvýší spokojenost studentů s odbornou praxí. Nejvíce studenti uváděli, že jsou na odborné praxi ovlivňováni především samotným zdravotnickým personálem. Mnohdy si to zřejmě zdravotníci neuvědomují, ale pro studenty jsou zdravotničtí pracovníci v nemocnicích vzorem, který ovlivní studenty v danou chvíli a působí na jejich právě vykonávanou práci a další aktivity v budoucnu. Jejich vzorce chování studenti vnímají a uchovávají. Zobecněně lze říci, že se jedná o další proces „socializace“. To, jak zdravotníci jednají se studenty, kolegy a pacienty budou studenti aplikovat dále.

Proto, aby studenti získali ten nejlepší vzorec chování, doporučuji zapracovat na negativních faktorech jako je: kritika, nepřijetí do zdravotnického personálu, lhostejnost a nízká informovanost. Zdravotnický personál by měl studenta přijmout a provázet ho po celou dobu jeho působení na oddělení. Pro kvalitně odvedenou práci potřebuje každý člověk plné informace, proto by mu měly být poskytnuty, není vyloučeno, že později nepřijatý absolvent do kolektivu zdravotnického personálu, může být jejich kolegou nebo nadřízeným.

Na straně druhé je pozitivní, že studenti rádi přijímají úkoly, ve kterých se mohou angažovat, důležitá je pro studenty komunikace, pochvala a přístup. Zdravotnický personál by měl tyto faktory dále rozvíjet a trvat na nich.

Seznam bibliografických citací

- 1) ATKINSON, R. L. a kol. *Psychologie*. 2. akt. vyd. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-640-3.
- 2) ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1997. ISBN 80-7066-534-3.
- 3) DAŘÍLEK, P.; KUSÁK, P. *Pedagogická psychologie*. 1. vyd. Olomouc : UPOL, 2001. ISBN 80-7067-789-9.
- 4) JUŘENÍKOVÁ, P. *Zásady edukace v ošetrovatelské praxi*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. ISBN 978-80247-2171-2.
- 5) KERN, H. a kol. *Přehled psychologie*. 3. vyd. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7367-121-2.
- 6) KOLAJOVÁ, L. *Týmová spolupráce*. 1. Vyd. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1764-6.
- 7) KŘIVOHLAVÝ, J.; PEČENKOVÁ, J. *Duševní hygiena zdravotní sestry*. 1. vyd. Praha : Grada, 2004. ISBN 80-247-0784-5.
- 8) PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. 2. vyd. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4.
- 9) ROZSYPALOVÁ, M.; ČECHOVÁ, V. *Obecná psychologie*. 1. vyd. Brno : IDVZP, 2001. ISBN 978-80-701-3343-9.
- 10) ŘEŠETKA, M. *Anglicko-český a česko-anglický slovník*. 7. vyd. Olomouc : Fin Publishing, 2001. ISBN 80-86002-69-1.
- 11) SLAMĚNÍK, I. *Emoce a interpersonální vztahy*. 1. vyd. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3311-1.
- 12) ŠTROMEROVÁ, Z. a kol. *Porodní asistentkou krok za krokem*. 1. Vyd. Praha : Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0324-3.
- 13) VENGLÁŘOVÁ, M. a kol. *Sestry v nouzi : Syndrom vyhoření, lobbying, bossing*. 1. vyd. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3174-2.
- 14) VONDRÁČEK, J. *Medicínsko-právní terminologie*. 1. vyd. Praha : Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3151-3.
- 15) ZACHAROVÁ, E.; ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Základy psychologie pro zdravotnické obory*. 1. vyd. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4062-1.
- 16) Česko. Vyhláška MZČR č. 129/2010 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského

- zdravotnického povolání. In *Sbírka zákonů, Česká republika. 2010, částka 46, s. 1695. ISSN 1211 – 1244.*
- 17) Česko. Vyhláška MZČR č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In *Sbírka zákonů, Česká republika. 2011, částka 20, s. 486. ISSN 1211–1244.*
- 18) PALÁN, Z. *Motivace ve vzdělávání* [online]. c2009 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <<http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/motivace-ve-vzdelavani>>
- 19) BURDILÁKOVÁ, R. *Stres - nepřítel studenta*. [online]. c2008 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <<http://www.vsporadenstvi.cz/cs/node/31>>
- 20) *Bakalářské programy : Vzdělávací a profesní cíle studijního oboru* [online]. c2011 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <<http://www.upce.cz/fzs/studium/bakalarske.html>>
- 21) KŘEMENOVÁ, J. *Výchova a vzdělávání porodních asistentek Ve Zlíně*. [online]. c2009 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <<http://www.janakremenova.cz/index.php?x=clanky&p=clanky/vychova-vzdelavani-pa>>
- 22) *Co je mentoring* [online]. c2012 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <<http://www.zenyaveda.cz/mentoring/index.php?s1=1&s2=9&s3=3&lng=12>>
- 23) *Co je mentoring* [online]. c2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.cpkp.cz/mentoring/co_je_mentoring.html>
- 24) *Definition of the Midwife* [online]. c2005 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <<http://www.internationalmidwives.org/Portals/5/Documentation/ICM%20Definition%20of%20the%20Midwife%202005.pdf>>

Seznam zkratk

aj.	a jiný
a kol.	a kolektiv
č.	číslo
MZ ČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
např.	například
s.	strana
tab.	tabulka
tj.	to je
tzv.	takzvaný
viz.	lze vidět
vyd.	vydání

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Ročník studia

Tabulka 2 – Předmět s největším přínosem pro odbornou praxi

Tabulka 3 – Oddělení, které studenti preferují

Tabulka 4 – Motivace na odborné praxi

Tabulka 5 – Vlastnosti mentora

Tabulka 6 – Faktory ovlivňující studenty na praxi

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Graf věkových skupin

Obrázek 2 – Graf podílu absolvovaných škol

Obrázek 3 – Graf motivace ke studiu oboru Porodní asistentka

Obrázek 4 – Graf podílu celkové spokojenosti s odbornou praxí

Obrázek 5 – Graf podílu využití teoretických znalostí z odborných předmětů při praxi

Obrázek 6 – Problémy, se kterými se studentky setkaly při odborné praxi

Obrázek 7 – Názor studentek na motivaci na odborné praxi

Obrázek 8 – Typ služby

Obrázek 9 – Maximální vyhovující studentů v průběhu jedné směny

Obrázek 10 – Kdo nejvíce ovlivňuje studentky na odborné praxi

Obrázek 11 – Spokojenost s vedením odborné praxe

Seznam příloh

Příloha – Dotazník

Příloha - Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Martina Hrabínová a jsem studentkou 3. ročníku studijního oboru Porodní asistentka na Fakultě Zdravotnických studií Univerzity Pardubice. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku, který bude součástí méjí bakalářské práce. Cílem předkládaného dotazníku je zjistit, jaké **faktory ovlivňují Vaši odbornou praxi**. Dotazník je anonymní a bude využit pouze v rámci bakalářské práce.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas věnovaný k vyplnění tohoto dotazníku.

Martina Hrabínová (hrabinova.martina@seznam.cz)

1. Označte, prosím, do které věkové skupiny patříte.

- a) 19 – 21 let
- b) 22 – 24 let
- c) 25 let a více

2. Jste studentkou:

- a) 2. ročníku
- b) 3. ročníku

3. Jakou školu jste vystudovala před přijetím na VŠ?

- a) střední zdravotnická škola
- b) zdravotnické lyceum
- c) gymnázium
- d) jiná škola (doplňte) .....

4. Co Vás motivovalo k výběru studia oboru Porodní asistentka? (je možné uvést více odpovědí)

- a) ochota pracovat s lidmi
- b) zajímavý a atraktivní obor
- c) vliv přátel a rodiny
- d) pozitivní zkušenost s oborem
- e) dosáhnout VŠ vzdělání a získání odbornosti
- f) náhodný výběr oboru
- g) jiné (doplňte) .....

5. Jak jste celkově spokojena s odbornou praxí?

- a) velmi spokojen
- b) spíše spokojen
- c) spíše nespokojen
- d) velmi nespokojen

6. Jaký předmět na VŠ měl, dle Vašeho názoru, největší přínos pro odbornou praxi?
(uveďte název a zkratku předmětu a stručně charakterizujte jeho obsah)

.....
.....

7. Na kolik procent využijete teoretické znalosti z odborných předmětů při praxi?

- a) 0 – 25 %
- b) 26 – 50 %
- c) 51 – 75 %
- d) 76 – 100 %

8. Který typ oddělení preferujete? (možnost více odpovědí)

- a) oddělení rizikového těhotenství
- b) porodní sál
- c) oddělení šestinedělí
- d) oddělení pooperační gynekologie
- e) oddělení konzervativní gynekologie
- f) gynekologická ambulance
- g) novorozenecké oddělení
- h) oddělení intermediární péče o novorozence
- i) jiné (doplňte)

.....

9. Při své odborné praxi jsem se setkala s těmito problémy: (možnost více odpovědí)

- a) špatná komunikace (s kým) .....
- b) časový stres
- c) nevhodné zázemí pro plnění praxe
- d) konflikt (s kým) .....
- e) nesečkala
- f) jiné (doplňte) .....

10. Jste na své odborné praxi dostatečně motivována?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

11. Co Vás na odborné praxi nejvíce motivuje?

- a) zvládnutí zadaného úkolu
  - b) kladná zpětná vazba od klientek
  - c) kladná zpětná vazba od zdravotnického personálu
  - d) příjemné prostředí
  - e) jiné (doplňte)
- .....

12. Jaký typ služby preferujete?

- a) noční 12ti hodinové služby
- b) denní 12ti hodinové služby
- c) ranní 8 hodinové služby
- d) odpolední 8 hodinové služby

13. Jak velký kolektiv studentek Vám vyhovuje na odborné praxi v průběhu jedné směny?

- a) 1 student
- b) 2 studenti
- c) 3 studenti
- d) 4 a více studentů

14. Jaké vlastnosti by měl mít podle Vašeho názoru vyučující na odborné praxi?
(přiřaďte k jednotlivým vlastnostem pořadí 1 - 9 podle důležitosti)

- ... komunikativnost
  - ... odbornost ve své profesi
  - ... pracovitost
  - ... pečlivost
  - ... schopnost předat informace
  - ... trpělivost
  - ... nadšení pro profesi
  - ... respekt a uznání studenta
  - ... jiné (doplňte)
- .....

15. Kdo Vás na odborné praxi nejvíce ovlivňuje?

- a) zdravotnický personál
  - b) ostatní studenti
  - c) mentor
  - d) vyučující akademický pracovník
  - e) jiní (doplňte)
- .....

16. Jste spokojena s vedením odborné praxe?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

17. Prosím uveďte, jaké faktory Vás nejvíce ovlivňují v průběhu odborné praxe:

.....

.....

.....

.....